

Magnus Stene Holstad er advokatfullmektig i Advokatfirmaet Eurojuris Haugesund AS. Han er tilknyttet firmaets næringsavdeling, hvor han blant annet arbeider med kontraktsrett, plan- og bygningsrett og offentlige anskaffelser.

Kjøpe bruktbil? Dette må du vite.

Av advokatfullmektig Magnus Stene Holstad
mholstad@eurojuris.no

Bruktbilkjøp troner år etter år suverent på toppen av Forbrukerrådets klagestatistikk, og i 2021 fikk Forbrukerrådet over 5200 henvendelser som handlet om bruktbil.

I. INNLEDNING

I Norge kjøpes og selges det et stort antall bruktbiler hvert eneste år. I 2021 var det til sammen 527.799 bruktbiler som skiftet eier. I en nyere undersøkelse utført av Norstat for NAF svarte nær fire av ti (37 %) at de hadde opplevd en konkret utfordring etter å ha kjøpt eller solgt en bil. Bruktbilkjøp troner da også år etter år suverent på toppen av Forbrukerrådets klagestatistikk, og i 2021 fikk Forbrukerrådet over 5200 henvendelser som handlet om bruktbil.

Kjøp og salg av bruktbiler kan med andre ord by på utfordringer og konflikt, og det vil i slike

tilfeller være viktig å kjenne til hvilke juridiske rettigheter og plikter som gjelder.

2. VIL KJØPET REGULERES AV KJØPSLOVEN ELLER FORBRUKERKJØPSLOVEN?

Et bruktbilkjøp vil reguleres av enten kjøpsloven eller forbrukerkjøpsloven. Hvis avtalen er inngått mellom to privatpersoner, vil partenes rettigheter og plikter følge av kjøpsloven. Hvis du som privatperson kjøper bil av en som opptre i næringsvirksomhet, vil kjøpet reguleres av forbrukerkjøpsloven.

Hovedforskjellen mellom lovene er at man

Som utgangspunkt vil kjøperen overta risikoen for skjulte feil og mangler ved bilen, og et «som den er»-forbehold vil derfor være ugunstig for kjøperen.

som bilkjøper vil ha noe bedre rettigheter etter forbrukerkjøpsloven enn det som følger av kjøpsloven.

3. FORELIGGER DET EN MANGEL VED BILEN?

For at du som kjøper av en bruktbil skal kunne gjøre gjeldende krav om retting, prisavslag, heving eller erstatning overfor selgeren, må det foreligge en mangel ved bilen.

En mangel er en feil eller et avvik i forhold til det som var avtalt. Et viktig utgangspunkt for

mangelsvurderingen er hva som er avtalt med selgeren. Bilen skal være i den stand som følger av avtalen. Det er også viktig å lese hva som står i bilannonsen. Det som følger av markedsføringen ved salg av bilen, vil gi deg et inntrykk og være med på å styre forventningene til bilen. Hvis det er gitt feil opplysninger i markedsføringen, vil dette kunne utgjøre en mangel.

3.1 «Som den er»-forbehold

Det er svært vanlig ved salg av bruktbiler å innta et «som den er»-forbehold i kjøpekontrakten. Formålet bak et slikt forbehold er å beskytte

selgeren mot skjulte feil og mangler ved bilen som dukker opp etter at den er solgt. Som utgangspunkt vil kjøperen overta risikoen for skjulte feil og mangler ved bilen, og et «som den er»-forbehold vil derfor være ugunstig for kjøperen.

Kjøperen vil likevel kunne gjøre en mangel gjeldende, men terskelen for å vinne frem vil være noe høyere.

Etter forbrukerkjøpsloven § 17 vil en bil som er solgt med «som den er»-forbehold eller lignende, likevel ha en mangel når:

- 1) det er gitt uriktige opplysninger som kan antas å ha innvirket på kjøpet, eller
 - 2) det er gitt manglende opplysninger om forhold ved bilen som kan antas å ha innvirket på kjøpet, eller
 - 3) bilen er i dårligere stand enn man hadde grunn til å forvente på bakgrunn av forbeholdet, kjøpesummens størrelse og forholdene for øvrig.
- Kjøpsloven § 17 er en relativt lik bestemmelse, men inneholder noen ulikheter sammenlignet med forbrukerkjøpsloven. Den viktigste

Det er uansett viktig å være oppmerksom på at det ikke kan stilles de samme krav til bruktbiler som til nye biler.

forskjellen er at bilen etter forbrukerkjøpsloven (se punkt 3) har en mangel hvis den er i «dårligere stand» enn det forbrukeren hadde grunn til å forvente. Etter kjøpsloven er denne terskelen høyere ved at bilen må være i «vesentlig dårligere stand».

En annen forskjell er at selgeren etter kjøpsloven må ha forsømt å gi opplysninger om «vesentlige forhold» ved bilen, mens det etter forbrukerkjøpsloven ikke oppstilles et slikt vesentlighetskrav (se punkt 2 ovenfor).

Utover dette er bestemmelsene nærmest identiske.

Det er uansett viktig å være oppmerksom på at det ikke kan stilles de samme krav til bruktbiler som til nye biler. Hva du kan forvente av en bruktbil, vil blant annet avhenge av informasjonen du har fått om den, hvor gammel den er, og hva du har betalt for den. Dette vil være

sentrale momenter i mangelsvurderingen. En slik vurdering vil naturligvis være skjønnsmessig, og om det foreligger en mangel eller ikke, må vurderes konkret i den enkelte sak.

4. HVA KAN DU KREVE HVIS BILEN HAR EN MANGEL?

De mest aktuelle misligholdsbeføyelsene (den juridiske samlebetegnelsen på krav en part kan gjøre gjeldende overfor en avtalepart ved mangler og avtalebrudd) i saker som angår bruktbilkjøp, er krav om retting/reparasjon, prisavslag, heving og erstatning.

4.1 Retting/reparasjon

Retting innebærer at selgeren utbedrer mangelen ved bilen, slik at bilen settes i kontraktsmessig stand. Selger har krav på å forsøke å rette mangelen for egen regning før andre misligholdsbeføyelser kan gjøres gjeldende. Det er derfor viktig at du som kjøper gir selgeren mulighet til å rette mangelen før du f.eks. tar kontakt med et verksted for å reparere mangelen.

Hvis du mot formodning går direkte til et verksted og retter en mangel uten å kontakte selger, risikerer du å miste retten til å gjøre mangelen gjeldende overfor selger.

Selgeren har for øvrig etter forbrukerkjøpsloven § 30 ikke rett til å foreta mer enn to rettetforsøk for samme mangel, med mindre det foreligger særlige grunner. Kjøpsloven har ikke en tilsvarende regel, men også i denne loven vil det være en begrensning på hvor mange ganger en selger kan forsøke å rette samme mangel.

Hvis selgeren unnlater å rette mangelen, vil kjøper som utgangspunkt kunne kreve andre misligholdsbeføyelser som f.eks. prisavslag, heving og erstatning.

Reklamasjonsfristen er tiden du har på å klage eller «reklamere» over mangler ved bilen. Hvis disse fristene ikke overholdes, vil du miste retten til å gjøre et mangelskrav gjeldende.

4.2 Prisavslag

Hvis mangelen ikke blir rettet, kan du kreve prisavslag. Hovedregelen er da at prisavslaget fastsettes slik at forholdet mellom nedsatt og avtalt pris svarer til forholdet mellom bilens verdi i mangelfull og kontraktsmessig stand på overtakelsestidspunktet.

Det vil si et forholdsmessig avslag i kjøpesummen. Dette skiller prisavslag prinsipielt fra erstatning, idet beregningen ikke direkte knyttes til lidt tap som følge av mangelen.

Selve beregningen vil til en viss grad måtte skje skjønnsmessig, hvor kostnadene til retting av mangelen vil kunne være et relevant moment.

4.3 Heving

Heving betyr at selger og kjøper stilles i samme situasjon som om avtalen aldri var inngått. Det betyr at kjøper leverer tilbake bilen, og at selger tilbakebetaler kjøpesummen.

Mange som kontakter advokat etter å ha kjøpt en bruktbil, ønsker å heve kjøpet. Utgangspunktet i norsk rett er at avtaler skal holdes, og terskelen for heving anses for å være høy. Etter kjøpsloven kan kjøperen heve kjøpet hvis mangelen

medfører et «vesentlig kontraktsbrudd». I forbrukerkjøpsloven er det en noe lavere terskel ved at forbrukeren kan heve avtalen i stedet for prisavslag, med mindre «mangelen er uvesentlig».

Hevingsvurderingen vil naturligvis skje etter en konkret vurdering, og det kan ikke fastsettes noen presise rammer for hvor terskelen ligger. Det foretas også her en skjønnsmessig vurdering, hvor særlig utbedringskostnadens størrelse vil være et moment av stor betydning.

4.4 Erstatning

I noen tilfeller vil kjøper kunne ha krav på erstatning for økonomisk tap vedkommende er påført som følge av mangelen. Det er i et slikt tilfelle viktig å ta vare på kvitteringer og regninger slik at du kan dokumentere tapet. Det er imidlertid også viktig å være klar over at du som kjøper plikter til å begrense det økonomiske tapet når det er mulig.

Erstatning vil f.eks. være aktuelt hvor kjøper har hatt utbedringskostnader for å sette bilen i den stand som opprinnelig fulgte av avtalen. Som nevnt er det i et slikt tilfelle avgjørende at kjøper ikke har fratatt selger retten til å utbedre mangelen.

5. REKLAMASJONSFRISTER

Reklamasjonsfristen er tiden du har på å klage eller «reklamere» over mangler ved bilen. Hvis disse fristene ikke overholdes, vil du miste retten til å gjøre et mangelskrav gjeldende.

Reklamasjonsfrister er gitt for å beskytte både kjøper og selgers interesser. Selger skal på et tidspunkt kunne regne seg ferdig med handelen og fritatt for risikoen for feil med bilen, og kjøper har på sin side forventinger om at kjøpet skal svare til forventningene og ha tid til å oppdage og klage på eventuelle feil.

Kjøpsloven og forbrukerkjøpsloven inneholder to frister du må forholde deg til. Det er en absolutt reklamasjonsfrist som løper fra da du overtok bilen, og det er en relativ reklamasjonsfrist som løper fra da du oppdaget eller burde ha oppdaget mangelen.

5.1 Absolutt reklamasjonsfrist

Hvis bilkjøpet ditt reguleres av kjøpsloven, vil du ha en reklamasjonsrett på to år for å gjøre et mangelskrav gjeldende. Hvis bilkjøpet reguleres av forbrukerkjøpsloven, vil reklamasjonsretten være på fem år.

Hvis disse fristene utløper, vil du som kjøper miste retten til å gjøre et mangelskrav gjeldende overfor selgeren. Det er derfor vi kaller disse for «absolutte» reklamasjonsfrister.

5.2 Relativ reklamasjonsfrist

Den relative reklamasjonsfristen innebærer at du som kjøper må reklamere innen «rimelig tid» etter at feilen ble eller burde ha blitt oppdaget. Vurderingen av hva som er å anse som «rimelig tid» må avgjøres i hvert konkrete tilfelle, men vurderingen vil ofte være noe strengere etter kjøpsloven enn etter forbrukerkjøpsloven.

Hvis bilen var forsikret på salgs- og kjøpstidspunktet, vil normalt forsikringen til både selger og kjøper dekke store deler av utgiftene til advokatbistand.

Det forventes uansett at du som kjøper undersøker bilen kort tid etter at overtakelsen har skjedd. Åpenbare og synlige feil og mangler, som f.eks. store riper eller bulker, bør oppdages raskt, og gjerne allerede ved overtakelsen. Motsetningsvis vil det være andre feil og mangler som først kan oppdages ved grundigere og større undersøkelser, som f.eks. av en fagkyndig på et bilverksted.

Det følger av forbrukerkjøpsloven § 27 at fristen aldri kan være kortere enn to måneder etter at du oppdaget eller burde ha oppdaget feilen eller mangelen. Denne fristen er ikke absolutt, men går det mer enn to måneder, bør du ha en god grunn for hvorfor du har ventet med å reklamere.

En tilsvarende regel finnes ikke i kjøpsloven, men som allerede nevnt vil vurderingen av «rimelig tid» være noe strengere etter kjøpsloven.

Oppsummeringsvis vil fristen for å reklamere være relativt kort, og det anbefales at du som kjøper reklamerer så snart du oppdager en feil eller mangel.

5.3 Unntak fra reklamasjonsreglene

Reklamasjonsreglene vil derimot ikke gjøre seg gjeldende hvis selger har opptrådt «grovt uaktsomt eller for øvrig i strid med redelighet og god tro». Dette er et unntak som følger av kjøpsloven § 33 og forbrukerkjøpsloven § 27 fjerde ledd.

For at dette unntaket skal gjøre seg gjeldende, må det klanderverdige forholdet knytte seg til mangelsspørsmålet, og unntaket tar særlig sikte på de tilfellene hvor selgeren har fortiet om de forhold mangelen beror på.

Bestemmelsen hindrer imidlertid ikke tap av rett på grunn av alminnelige foreldelses- og passivitetsregler.

6. ORDINÆR BILFORSIKRING DEKKER ADVOKATBISTAND

Det kan være vanskelig å vurdere om det foreligger en mangel, hvilke krav som bør fremsettes, eller hvordan du som kjøper skal gå frem. Hvis det gjøres feil i disse vurderingene, og det f.eks. blir reklamert for sent, vil du som kjøper risikere å miste eventuelle krav du måtte ha. Det vil derfor ofte være hensiktsmessig å ta kontakt med en advokat for juridisk bistand på et tidlig tidspunkt for å vurdere disse spørsmålene.

Hvis bilen var forsikret på salgs- og kjøpstidspunktet, vil normalt forsikringen til både selger og kjøper dekke store deler av utgiftene til advokatbistand. Terskelen for å ta kontakt med advokat bør derfor ikke være høy, spesielt ikke hvis tvistesummen er av en viss størrelse.

